

Formy wypowiedzi pisemnej na lekcjach języka polskiego w szkole podstawowej i gimnazjum: scenariusze lekcji wybór materiałów dostępnych w PBW w Kielcach

Wybór i oprac. 2014 r. Marta Boszczyk
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach

1. Gałczyńska, Elżbieta : A słowa jak ziarna... : wybór konspektów lekcji języka polskiego w kl. IV-VIII / Elżbieta Gałczyńska, Romuald Jabłoński. - Płock : "Korepetytor", 1995. – S. 54-55 : List jako forma wypowiedzi ; S. 108-109 : Dary jesienie – uczymy się opisywać ; S. 276-277 : Jak pisać podania ; S. 278-280 : Jak poprawnie zredagować opis przeżyć wewnętrznych
Sygn. 222413 Czytelnia
2. Pelczar, Janina : Jak redagować wypracowania? / Janina Pelczar. - Wyd.2 rozszerz. - Poznań : MIXT , 1996. - 120,[8] s. ; 21 cm
Redagujemy życiorys. Opowiadanie. Streszczenie. Opis. Porównanie z opowiadaniem. Opis sytuacji. Charakterystyka jako forma wypowiedzi. Rozprawka. Sprawozdanie.
Sygn. 223531 Czytelnia

Opowiadanie

3. Cholewa, Anna : Tworzenie tekstów na kanwie lektury : scenariusz lekcji dla klasy VI : (czas realizacji - 5-6 lekcji) / Anna Cholewa // „Między Nami Polonistami . - 2007, nr 10, s. 23
Omówienie lektury - powieści przygodowej "Tomek w krainie kangurów" Alfreda Szklarskiego. Tworzenie rozmaitych form literackich - list prywatny, list oficjalny, wywiad, opowiadanie.
4. Chomiuk, Aleksandra : Lekcje twórczości w gimnazjum / Aleksandra Chomiuk // „Polonistyka”. - 2001, nr 1, s. 36-40
Cykl zajęć poświęconych rozwijaniu sprawności literackiej - tworzenie opowiadania.
5. Dereń, Ewa : Opis a opowiadanie - typowe słownictwo szkolnych form wypowiedzi / Ewa Dereń // „Nauczyciel i Szkoła”. - 2005, nr 3/4, s. [145]-159
Charakterystyka form wypowiedzi: opis, opowiadanie i wykazanie różnic pomiędzy nimi. Zasób leksykalny obu form wypowiedzi.
6. Gilowa, L. : Metoda analizy i twórczego wykorzystania wzorów na lekcjach języka polskiego w klasie V : (ćwiczenia w konstruowaniu opisu i opowiadania) / L. Gilowa // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R. 28, z. 2 (1982/1983), s. 77-81
7. Jańczyk, Grażyna : Dzieci piszą opowiadania / Grażyna Jańczyk // „Nowa Poliszczynna”. - 2001, nr 1, s. 21-26
Ćwiczenia językowe - prezentacja informacji o sobie, pisanie opowiadania o własnym dniu powszednim. Szkoła podstawowa klasa IV.
8. Kędzia-Klebeko, Beata : Gimnazjaliści piszą biografię Jana Kochanowskiego / Beata Kędzia-Klebeko // „Język Polski w Szkole Gimnazjum . - R. 2, nr 1 (2000/2001), s. 30-

9. Kuklińska, Jolanta : „Chlapacze”, czyli jak się zaziębić? : uczy my się pisać opowiadanie z morałem / Jolanta Kuklińska // „Inspiracje Polonistyczne”. - 1999, nr 15/16, s. 44-46
Praca na podstawie opowiadania z podręcznika „Ja i świat”. Klasa IV.
10. Matejak, Izabela : O pożytkach z ustalania kryteriów oceny / Izabela Matejak // „Warsztaty Polonistyczne”. - 1998, nr 3, s.49-54
Ćwiczenia umiejętności pisania opowiadań - lekcja w kl.4.
11. Miatkowska, Dorota : Opowiadać ciekawie : scenariusz lekcji dla II lub III klasy gimnazjum : (czas realizacji - 2 lekcje) / Dorota Miatkowska // „Między Nami Polonistami”. - 2007, nr 7, s. 17-19
Temat: Opowiadać ciekawie. Opowiadanie jako pisemna forma wypowiedzi. Przykładowe opowiadanie: "Do zakochania jeden krok...".
12. Mięka, Justyna : Opowiadanie Marka Hłaski Okno w odbiorze uczniowskim / Justyna Mięka, Eugeniusz Szymik // „Język Polski w Gimnazjum”. - R. 8, nr 1 (2006/2007), s. 64-69
Praca z opowiadaniem Marka Hłaski "Okno" na języku polskim.
13. Olszewska, Ewa : Chcę osiąść sztukę pięknego opowiadania : (propozycja metodyczna do klasy IV) / Ewa Olszewska // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 3, nr 2 (2001/2002), s. 69-72
Kształcenie sztuki opowiadania baśni.
14. Olszewska, Bożena : Formy z lamusa (?) na lekcjach języka polskiego / Bożena Olszewska // „Zeszyty Szkolne”. - 2006, nr 4, s. 17-22
Opowiadanie i wypracowanie - niedoceniane przez polonistów formy wypowiedzi uczniowskiej.
15. Piasta-Siechowicz, Joanna : Opowiadanie w klasach IV-VI / Joanna Piasta-Siechowicz, Mirosława Iwsiwicz // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 8, nr 2 (2006/2007), s. 29-44
Konspekt lekcji języka polskiego mającej na celu doskonalenie opowiadania jako formy wypowiedzi narracyjnej, jednocześnie przygotowując ucznia do odczytywania opowiadania jako gatunku epickiego.
16. Podracki, Jerzy : Uczniowski tekst mówiony w sytuacji oficjalnej / Jerzy Podracki, Małgorzata Małachowska // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 3, nr 1 (2001/2002), s. 34-40
Badanie kompozycji uczniowskich opowiadań mówionych w sytuacji lekcyjnej.
17. Sowińska, Sylwia : Zanim padnie polecenie: Napisz opowiadanie... / Sylwia Sowińska // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 11, nr 4 (2009/2010), s. 54-61
Konspekty lekcji języka polskiego w klasie IV szkoły podstawowej dotyczące kształtowania się umiejętności konstruowania opowiadania.

18. Wiśniewska, Halina : Łatwa i trudna kompozycja wypracowań uczniowskich / Halina Wiśniewska // „Polonistyka”. – 1995, nr 4, s. 221-226
Opis, opowiadanie, rozprawka.

Opis przeżyć wewnętrznych

19. Borowkin, Stanisław : Forma podawcza wypowiedzi o przeżyciach wewnętrznych / Stanisław Borowkin // „Język Polski w Szkole”. – 1989/1990, z. 6, s. 608-614
20. Brzostkiewicz, Iwona : Opisujemy przeżycia wewnętrzne : konspekt lekcji języka polskiego w kl. VIII / Iwona Brzostkiewicz // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R. 33, z. 4 (1987/1988), s. 481-483
21. Bula, Danuta : Co wiemy o uczuciach i emocjach, czyli polonista uczy opisu przeżycia wewnętrznego / Danuta Bula, Jadwiga Jawor-Baranowska // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 11, nr 4 (2009/2010), s. 42-53
Przykłady ćwiczeń, które można wykorzystać przy uczeniu opisu przeżycia wewnętrznego.
22. Gładysiewicz, Z. : Klasa VIII. Przed nami egzamin - opis przeżycia wewnętrznego / Z. Gładysiewicz, E. Szymańska // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.35: 1989/90, z.6, s.658-660
23. Matus, Agnieszka : Jak opisać przeżycie emocjonalne związane z trudną sytuacją? / Agnieszka Matus // „Drama”. - 1998, z. 26, s. 22-24
Kształcenie umiejętności redagowania opisu przeżyć wewnętrznych. Konspekt lekcji języka polskiego dla klasy 8. Ćwiczenia dramatyczne.
24. Moczek, J. : Charakterystyka postaci i opis przeżyć wewnętrznych / J. Moczek // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.34, z. 6 (1988/1989), s.527-539
25. Stefańska, Kazimiera : Lekcje dziedzictwa kulturowego w regionie : sugestie metodyczne na temat lekcji plenerowych i muzealnych / Kazimiera Stefańska // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R. 43, z. 3 (1997/1998), s. 62-71
Pod pomnikiem Grzegorza z Sanoka - opis rzeźby (kl.VII lub VIII). Sanocki park - sprawozdanie z wycieczki (kl.VI). Lekcja muzealna - opis przeżyć wewnętrznych postaci z portretu (kl.VII lub VIII).

Opis sytuacji

26. Bernat, Anna : Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu - opis sytuacji : klasa VII / Anna Bernat, Ewa Bernat // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R. 33, z. 2 (1987/1988), s. 217-218
27. Bernat, Anna : Jak przebiegała akcja „ Szarych szeregów” w Celestynowie? - opis sytuacji / Anna Bernat, Ewa Bernat // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R. 33, z. 2 (1987/1988), s. 218-219
28. Brzostkiewicz, Iwona : Ćwiczenia umiejętności sporządzania opisu sytuacji na przykładzie II części „Dziadów” A. Mickiewicza” / Iwona Brzostkiewicz // „Język Polski

w Szkole". – 1990/1991, z. 2-3,
s. 30-32

29. Kowal, Janusz : Opis jako forma wypowiedzi - konspekty lekcji w klasach V - VIII / Janusz Kowal // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.34, z. 6 (1988/1989), s. 585-590
Przykłady lekcji dotyczących opisu: postaci, krajobrazu, sytuacji.
30. Ogłóza, E. : Opis sytuacji w klasie VII / E. Ogłóza, H. Synowiec // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.34, z. 6 (1988/1989), s. 521-527
31. Wójcik, J. : Jak w klasie siódmej organizować pracę dydaktyczną w zakresie opisu zdarzenia, sytuacji, zjawiska? / J. Wójcik // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.31, z. 4 (1985/1986), s. 65-70

Charakterystyka postaci

32. Czernek, Bożena : Czytanie „panoramyczne” : „Krzyżacy” Henryka Sienkiewicza - tekst i konteksty : pomysły lekcji / Bożena Czernek // „Ojczyzna – Polszczyzna”. - 1995, nr 1, s. 31-38
Fabuła w powieści. Człowiek średniowiecza. Rycerstwo polskie, obyczaje. Charakterystyka postaci literackich. Konspekty - klasa VII.
33. Karamańska, Anna : Kolory - moda - charakterystyka postaci / Anna Karamańska, Maria Karamańska // „Ojczyzna – Polszczyzna”. - 1993, nr 3, s. 31-38
Leksemy: kolor i barwa - ćwiczenia wprowadzające do języka uczniów nazwy kolorów, tworzenie rodzin wyrazów.
34. Latoch-Zielińska, Małgorzata : Bóg, honor, ojczyzna... : literackie portrety rycerzy / Małgorzata Latoch-Zielińska // „Język Polski w Szkole Gimnazjum”. - R. 1, nr 2 (1999/2000), s. 35-44
Charakterystyka postaci - Zbyszko z Bogdańca, Jurand ze Spychowa, Michał Wołodyjowski, Longinus Podbięta. Konspekt lekcji dwugodzinnej.
35. Machnicka, B. : Uwagi na temat charakterystyki postaci w szkole podstawowej / B. Machnicka // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.33, z. 3 (1987/1988), s. 305-313
36. Machulska, Halina : Jaki jesteś, Robinsonie ? / Halina Machulska, Alicja Pruszkowska // „Drama”. - 1994, z.9, s.22-23
Szkoła podstawowa - klasa VI. Praca nad lekturą: redagowanie charakterystyki postaci, ćwiczenia dramowe.
37. Ożóg, Z. : Charakterystyka postaci na lekcjach języka polskiego i rozważania na temat konstrukcji postaci w utworze literackim / Z. Ożóg // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.39, z. 1/2 (1993/1994), s. 20-28
38. Ożóg, Z. : Charakterystyka postaci z wybranych lektur : propozycje metodyczne lekcji w klasie IV -VI / Z. Ożóg // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R. 39, z. 1/2 (1993/1994), s. 35-44
Konspekty lekcji na podstawie lektury J. Korczakowskiej „Spotkanie nad morzem”, M. Musierewicz - „Kłamaczucha” i podania „Dziewczyna i gwiazdy”.

39. Szpytm, Irena : Nietypowa charakterystyka postaci w klasie IV (C.Collodi „Pinokio”) / Irena Szpytm // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.41, z. 3 (1995/1996), s. 25-27
Konspekt lekcji dla szkoły podstawowej.

Pisma użytkowe (ogłoszenie, zawiadomienie, list, notatka)

40. Białek, Joanna : Liście jak listy : scenariusz lekcji dla IV klasy : (czas realizacji - 1 lekcja) / Joanna Białek // „Między Nami Polonistami”. - 2006, nr 5, s. 19-20, 26-27
Konspekt lekcji języka polskiego mający na celu kształcenie umiejętności redagowania listu.
41. Bober, Justyna : Czasownika nie unikaj! : sprawdzian językowy dla klasy VI / Justyna Bober // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 3, nr 4 (2001/2002), s. 93-97
Przekształcanie, redagowanie tekstów użytkowych (list, telegram, pamiętnik, sprawozdanie).
42. Bobiński, Witold : Jak uczyć języka polskiego w klasie drugiej gimnazjum : przewodnik dla nauczyciela do podręczników "Świat w słowach i obrazach" oraz "Język ojczysty" / Witold Bobiński, Krystyna Orłowa, Helena Synowiec. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, cop. 2000. – S. 107-108 : Życiorys i podanie
Sygn. 228533 Wypożyczalnia
Sygn. 228868 Czytelnia
43. Bobiński, Witold : Jak uczyć języka polskiego w klasie trzeciej gimnazjum : przewodnik dla nauczyciela do podręczników "Świat w słowach i obrazach" oraz "Język ojczysty" / Witold Bobiński, Krystyna Orłowa, Helena Synowiec. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2001. – S. 118-119 : Różne odmiany listu
Sygn. 231318 Czytelnia
Sygn. 233987, 240137 Wypożyczalnia
44. Boćko, Jolanta : List motywacyjny - charakterystyka gatunku / Jolanta Boćko // „Język Polski w Liceum”. - R. 18, nr 4 (2003/2004), s. 16-24
Charakterystyka listu motywacyjnego i propozycje pracy z listami motywacyjnymi na języku polskim.
45. Bolińska, Marta : Formy użytkowe / Marta Bolińska // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 7, nr 4 (2005/2006), s. 35-43
Charakterystyka pism użytkowych - notatki, streszczenia, opisu, sprawozdania, recenzji, planu, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, projektu, życiorysu.
46. Boraczyńska, Małgorzata : Codzienność zapisana na papierze / Małgorzata Boraczyńska // „Polski w Praktyce”. - 2011, nr 4, s. 4-12
Propozycje pracy na języku polskim z różnymi ciekawymi formami pism użytkowych, takich jak: notatki, instrukcja, ogłoszenie i zawiadomienie, zaproszenie, list prywatny, otwarty, urzędowy i motywacyjny, podanie, życiorys, sprawozdanie. Przykłady ćwiczeń dotyczących tych pism.
47. Bula, Danuta : Dziecięce listy do bohaterów literackich / Danuta Bula, Grażyna Ozaist // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 15, nr 1 (2013/2014), s. 59-76
List jako forma wypowiedzi.
48. Cholewa, Anna : Tworzenie tekstów na kanwie lektury : scenariusz lekcji dla klasy VI : (czas realizacji - 5-6 lekcji) / Anna Cholewa // „Między Nami Polonistami”. - 2007, nr

10, s. 23

Omówienie lektury - powieści przygodowej "Tomek w krainie kangurów" Alfreda Szklarskiego.
Tworzenie rozmaitych form literackich - list prywatny, list oficjalny, wywiad, opowiadanie.

49. Ciesielska, Bożena : Jakże znamy rodzaje notatek? / Bożena Ciesielska // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.40, z. 3 (1994/1995), s. 73-76
50. Duda, Joanna : Stop przemocy! : redagujemy list otwarty : konspekt lekcji języka polskiego w kl. VI / Joanna Duda // „Wychowawca”. - 2012, nr 5, s. 28
51. Gąsiorek, Krystyna : Reklamy i ogłoszenia prasowe jako materiał do ćwiczeń językowych / Krystyna Gąsiorek // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII”. - R.40, z. 6 (1994/1995), s. 112-127
Konspekty lekcji: analiza reklamy jako materiału językowego - słownictwo wartościujące, formacje słotwórcze.
52. Gołaszewska, Ewa : Od tekstu literackiego do użytkowego (i odwrotnie) / Ewa Gołaszewska // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 5, nr 3 (2003/2004), s. 17-22
Propozycja pracy z tekstem użytkowym na języku polskim - z ogłoszeniem, instrukcją obsługi i reklamą.
53. Harasimik, Agnieszka : O użytecznych formach wypowiedzi nieco inaczej / Agnieszka Harasimik // „Język Polski w Szkole IV-VI”. - R. 9, nr 3 (2007/2008), s. 95-103
Siedem pomysłów na lekcje języka polskiego poświęcone doskonaleniu różnych form wypowiedzi (np.: list, opis, ogłoszenie).
54. Haxel, Krystyna : Życiorys inaczej / Krystyna Haxel // „Polonistyka”. - 1994, nr 8, s. 492-494
Curriculum vitae - wzór niemiecki, francuski, austriacki, angielski.
55. Hernasowa, Maria : Notatka notatce nierówna... / Maria Hernasowa // „Warsztaty Polonistyczne”. - 1999, nr 1, s.24-26
Techniki notowania.
56. Hymon, Urszula : Pisanie krótkich form użytkowych : z komputerem to jeszcze prostsze / Urszula Hymon // „Polski w Praktyce. - 2011, nr 4, s. 22-25
Artykuł dostępny w Internecie. Ćwiczenia w wykorzystywaniu komputera przez uczniów na języku polskim do pisania pism użytkowych: listu oficjalnego, zaproszenia, życzeń, prośby, instrukcji i przepisu, życiorysu.
57. Jas, Małgorzata : Scenariusze lekcji według podręcznika „Ja i świat” - klasa IV / Małgorzata Jas // „Inspiracje Polonistyczne”. - 1999, nr 15/16, s. 28-44
Ćwiczenia umiejętności redagowania listów. Szkoła podstawowa.
58. Kaczmarek, Bogumiła : Notujemy rzeczy ważne... : scenariusz lekcji powtórzeniowej dla VI klasy : (czas realizacji - 1 lekcja) / Bogumiła Kaczmarek // „Między Nami Polonistami” . - 2007, nr 7, s. 20
Redagowanie notatek.
59. Kuzańska, Ewa : Chcesz mieszkanie, złóż podanie! : (propozycja metodyczna do klasy II) / Ewa Kuzańska // „Język Polski w Gimnazjum”. - R. 3, nr 2 (2001/2002), s. 54-59

Scenariusz lekcji w gimnazjum na temat redagowania podania. Poznanie przez ucznia stylu urzędowego.

60. Latoch-Zielińska, Małgorzata : Zapraszam Cię... Życzę Ci... - czasownik w związkach z różnymi częściami mowy / Małgorzata Latoch-Zielińska // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII” . - R. 4, z. 1 (1998/1999), s. 34-35
Redagowanie zaproszeń, życzeń. Klasa IV.
61. Łońska, Marietta : Przyjmij ode mnie zaproszenie na bal... - redagujemy zaproszenie na podstawie baśni Kopciuszek : (propozycja metodyczna dla klasy IV) / Marietta Łońska // „Język Polski w Szkole IV-VI” . - R. 6, nr 3 (2004/2005), s. 56-60
Konspekt lekcji języka polskiego - redagowanie zaproszenia.
62. Ożarowska, Katarzyna : Curriculum vitae i resume / Katarzyna Ożarowska // „Język Polski w Szkole Średniej” . - R.12, z. 4 (1997/1998), s. 83-96
Współczesne pisma użytkowe stosowane podczas zatrudnienia.
63. Pająk, Danuta : Zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie : (o niektórych pismach użytkowych w pierwszej klasie gimnazjum) / Danuta Pająk // „Język Polski w Gimnazjum” . - R. 6, nr 4 (2004/2005), s. 48-55
Konspekty lekcji języka polskiego.
64. Pawliszak, Leokadia : Zakładamy biuro podróży / Leokadia Pawliszak // „Polski w Praktyce” . - 2011, nr 4, s. [26]-27
Scenariusz lekcji języka polskiego w gimnazjum - wykorzystanie zabawy w biuro podróży do wdrożenia uczniów w pisanie podania, życiorysu, CV, listu motywacyjnego.
65. Piasta-Siechowicz, Joanna : Nowa podstawa programowa a dydaktyka (użytkowe formy wypowiedzi) / Joanna Piasta-Siechowicz // „Język Polski w Szkole IV-VI” . - R. 13, nr 1 (2011/2012), s. 75-85
Interpretacja zapisów podstawy programowej z języka polskiego, dotyczących tekstów użytkowych. Przykładowe sposoby realizacji wymagań dotyczących rozumienia tekstu użytkowego, rozróżniania jego gatunków, rozpoznawania elementów.
66. Szczęsna, Bożena : Sprzedam, kupię, zamienię... : piszemy ogłoszenie : scenariusz lekcji w klasie V / Bożena Szczęsna // „Inspiracje Polonistyczne” . - 2000, nr 18, s. 25-27
67. Szymik, Eugeniusz : Pisma użytkowe: podanie i życiorys jako szkolne formy wypowiedzi / E. Szymik, P. Zieleźny // „Język Polski w Szkole : dla klas IV-VIII” . - R.39, z. 5 (1993/1994), s. 83-88
68. Wojtczuk, Krystyna : właściwości stylu ogłoszeń prasowych jako gatunku tekstów / Krystyna Wojtczuk // „Poradnik Językowy” . - 1996, z. 5-6, s.31-40
69. Wolny, Maja : List motywacyjny jako nowy gatunek językowy / Maja Wolny // „Poradnik Językowy” . - 1998, z. 4/5, s.1-11
70. Wróblewska, Magdalena : „Liście jak listy” J. Ratajczaka : propozycja lekcji w klasie IV / Magdalena Wróblewska // „Inspiracje Polonistyczne” . - 1998, nr 10, s. 22-23
Redagowanie listu.

71. Żukowska, Irena : Listy dawniej i dziś / Irena Żukowska // „Inspiracje Polonistyczne”. -
1998, nr 10, s. 12-14
Sztuka epistolografii.